

- **שם המחקר :** בדיקת יעילות תכנית הכשרה למרפאים בעיסוק בחינוך המיוחד לפיתוח יכולות להעברת ידע והובלת יוזמות לקידום התערבות ממוקדת-השתתפות עבור תלמידים עם מוגבלויות
- **שנה :** 2025
- **סוג מחקר :** מחקר
- **מס' קטלוגי :** 890-714-2023
- **שמות החוקרים:** ד"ר יונת יבזורי, ד"ר מיכל ויסמן ניצן, ד"ר דנה ענבי
- **רשות המחקר:** מכללת אורנים

תקציר המחקר

מחקר זה נערך בסיוע מענק מקרן שלם.

רקע: השתתפות בפעילויות משמעותיות הוגדרה בארגון הבריאות העולמי כמוקד מרכזי להתערבות עבור ילדים עם מוגבלויות. קיים פער משמעותי בין הידע המחקרי ליישום בפועל של התערבות ממוקדת-השתתפות במערכת החינוך.

מטרות: בחינת יעילותה של תוכנית הכשרה למרפאות בעיסוק ופיזיותרפיסטיות לפיתוח תפקיד "סוכן שינוי" (Knowledge-broker) לקידום התערבויות ממוקדות השתתפות, ויכולתן לתכנן יוזמות מערכתיות ולבצען.

שיטה: מחקר משולב שיטות כמותיות ואיכותניות. השתתפו 15 נשים, 13 מרפאות בעיסוק (86.7%) ושתי פיזיותרפיסטיות (13.3%) עם ותק של 4–32 שנים במערכת החינוך המיוחד, 73.3% בעלות תואר שני. התוכנית כללה 30 שעות אקדמיות על פני חמישה חודשים, מבוססת על מפת דרכים להעברת ידע – *P-KT Roadmap*.

כלי מחקר: שאלון דמוגרפי, סקר מרכיבי תפקיד סוכן שינוי להשתתפות Knowledge Brokers Role Components Survey – KBRCS בשלוש נקודות זמן, קריטריונים להערכת איכות יוזמות העברת ידע ממוקדת-השתתפות, מדריך ריאיון לקבוצות מיקוד בסיום התוכנית.

ממצאים: 93.3% מהמשתתפות פיתחו שלוש עשרה יוזמות לקידום השתתפות של תלמידים ($M=90.12 \pm 10.68/105$). נמצאה עלייה מובהקת בפעולות סוכן שינוי "מנהל ידע" ($p < .05$) ו"בונה יכולות" ($p < .01$). שינוי מובהק ביישום אסטרטגיות ברמות מיקרו ($\chi^2=16.13, p < .001$), מזו ($\chi^2=17.19, p < .001$) ומקרו ($\chi^2=11.23, p < .05$). התקדמות בשלבי מוכנות: ($\chi^2=15.65, p < .001$) מ-53% "לא יכולה" ל-60% "עושה/עושים" בסיום. ארבע תמות איכותניות: הרחבת הבנת השתתפות; אסטרטגיות לקידום השתתפות מגוונות; זהות מקצועית כסוכן שינוי; וגורמים ארגוניים התומכים או מהווים חסמים לפעולות סוכן שינוי.

מסקנות: התוכנית יעילה בפיתוח תפקיד סוכני שינוי לקידום התערבות ממוקדת-השתתפות במערכת החינוך. התוכנית הציגה מעבר מידע ברמה קונספטואלית לרמת מידע אינסטרומנטלי והצליחה לגרום למשתתפי המחקר ליצור יוזמות סדורות מקדמות השתתפות במקומות עבודתן. נדרשים: מיסוד התפקיד, הקצאת משאבים ותמיכה מערכתית מתמשכת. התוכנית מספקת מודל ישים לגישור הפער בין מחקר לפרקטיקה.

מילות מפתח: השתתפות, סוכן שינוי, העברת ידע, ריפוי בעיסוק, חינוך מיוחד, מפת הדרכים להעברת ידע – P-KT roadmap

- [לפריט המלא](#)
- [למאגר המחקרים של קרן שלם](#)
- [למאגר כלי המחקר של קרן שלם](#)